

KANDIDAT

662

PRØVE

JUS2004 1 Erstatningsrett

Emnekode	JUS2004
Vurderingsform	Skriftlig eksamen
Starttid	08.06.2022 07:00
Sluttid	08.06.2022 13:00
Sensurfrist	29.06.2022 21:59
PDF opprettet	29.06.2022 09:58

Seksjon 1

Oppgave	Tittel	Oppgavetype
i	Informasjon	Informasjon eller ressurser
1	Eksamensoppgave	Langsvar

---

1 Eksamensoppgave

Praktikum

Ruinene av Lillevikdomen, som var en del av Lillevikmuseet, var en av Lilleviks største turistattraksjoner. Lillevikdomen var opprinnelig en domkirke fra middelalderen. Store deler av kirken var rast sammen, men vestveggen hvor den gamle hovedinngangen hadde vært, var ganske intakt. I vestveggen var det vindusnisjer med helgenfigurer i kalkstein, trolig inspirert av vestveggen i Nidarosdomen.

Vaktmesteren i Lillevikdomen hadde ved inspeksjon sett at en Madonnastatue i en av nisjene var i ferd med å løsne, og at den kunne falle ned. Det ville kreve bistand av antikvarisk skolerte håndverkere å reparere dette. Han varslet museumsbestyreren, som bestilte reparasjon. Frem til reparasjonen skulle finne sted brukte vaktmesteren en provisorisk løsning med å feste røde og hvite stripete sikkerhetsbånd i plast på begge sider av vindusnisjen, slik at statuen ikke skulle ramle ned. Det ble ikke satt opp noen varsel på eller ved bygningen om at det var en skade, men det var flere steder på ruinene satt opp skilt om at klatring på ruinene var strengt forbudt. Museumsbestyreren fikk beskjed om at håndverkerne ville komme allerede neste dag for å se på skadene. Museumsbestyreren ba derfor vaktmesteren om å la stigen stå igjen ved vestveggen slik at håndverkerne kunne klatre opp for å se nærmere på skadene.

Samme kveld var en av Lilleviks store sønner, visesangeren Peder Ås, ved Lillevikdomen for å ta bilder til promoteringen av sin nye plate. Han ville ta noen bilder med vestveggen av Lillevikdomen som bakgrunn. Det skjemmende plastbåndet ville ødelegge bildet. Peder så til sin store glede at det sto en stige ved veggen. Han brukte den for å klatre opp og skjære ned plastbåndene.

Mens Peder poserte foran vestveggen, kom det et ganske kraftig vindkast østfra. Det fikk Madonnastatuen til å løsne. Når plastbåndene ikke lenger var der, var det ingenting som hindret statuen fra å ramle ut fra nisjen. Peder ensat at noe kom mot ham. Han klarte å avverge at statuen traff ham i hodet, men den rammet høyre skulder, arm, hofta og bein. Peder ble hardt skadet. Skadene ville gjøre Peder varig ute av stand til å kunne benytte høyre arm. Han ville også få problemer med å gå uten stikk på grunn av skadene i hoften og i beinet. Peder hadde årlig en inntekt på ca. 3 millioner, som hovedsakelig skrev seg fra konsertopptredener. Han ville aldri kunne opptre med gitar igjen. Det var også høyst tvilsomt om han i det hele tatt ville kunne opptre fra en scene med de alvorlige skadene.

Peder gikk til sak mot Lillevikmuseet. For det første mente han at museets ansatte hadde opptrådt uforsvarlig. Han mente at området rundt Lillevikdomen burde ha vært avstengt når de oppdaget skaden. Det var ikke gjort, og det var heller ikke satt opp varsel. Den provisoriske reparasjonen var ikke god nok, og det var uforsvarlig å sette igjen en stige på ruinen etter stengt. Både vaktmesteren og museumsbestyreren hadde opptrådt uforsvarlig, mente Peder.

Museet var ikke enig i at det var noe å bebreide dem. Løsningen med at plastbåndene holdt på plass statuen var god nok inntil videre. De fargerike båndene viste tydelig at dette var en provisorisk sikring. Det var godt skiltet om at man ikke kunne klatre på ruinene. Det var Peders egen uforsvarlige opptreden som var den dominerende årsaken til at skaden oppstod. Dette måtte etter museets syn i seg selv utelukke ansvar. Hvis det ikke utelukket ansvar, så måtte i det minste Peders opptreden føre til at et eventuelt erstatningskrav ble kraftig redusert.

Peder var uenig i at han kunne bebreides for sin opptreden. Når stigen stod der lett tilgjengelig, kunne det ikke anses som så farlig å benytte den.

Peder anførte dessuten et annet grunnlag for ansvar. Selv om retten skulle komme til at det ikke var noe å bebreide noen ved museet, mente han at de uansett måtte være ansvarlig.

Stenstatuene i vestveggen utgjorde et utpreget faremoment ved Lillevikdomen. Før eller senere ville disse kunne rase ut og skade mennesker. I og med at det var et museumsområde, kunne det ofte være mange mennesker i nærheten av vestveggen, som potensielt kunne skades. Statuene var tunge, dårlig sikret og utsatt for vær og vind. Dette mente Peder at utgjorde en langt større fare enn risikoen for snøras, brukne greiner på trær og andre ting man kunne bli utsatt for ved at ramlet ned på en fra oven.

Lillevikmuseet mente at de ikke kunne bli ansvarlige for at bygningsdeler falt ned fra ruinene. De mente at det ikke var grunnlag for noe generelt bygningsansvar i norsk rett. Falne madonnaer var heller ingen typisk fare forbundet med museets virksomhet. Det var dessuten gjort de sikkerhetstiltak som var nødvendige.

Dersom Lillevik museum skulle bli ansvarlig for Peders skader, mente de at omfanget av erstatningen måtte lempes. Dette ville det være særlig behov for hvis Peders erstatning ikke ble nedsatt eller bortfalt på grunn av Peders egen uaktsomme opptreden. Lillevik museum var et lite, privateid museum med marginale inntekter. Det var avhengig av årlige overføringer fra kommunen for ikke å gå med underskudd. Museet var forsikret, men forsikringen dekket bare opp til halvparten av det som Peder krevde i erstatning. Dersom museet måtte dekke hele Peders tap ville de gå konkurs. Det ville også innebære et dramatisk dårligere kulturtilbud for Lilleviks innbyggere. Museet var dessuten lite å klandre for at skaden oppstod. Peder mente at han måtte ha full erstatning. At Lillevik museum hadde dårlig råd og en dårlig forsikring, var ikke noe han kunne lastes for.

To dager etter ulykken skulle Peder Ås ha holdt en konsert i Lillevik konserthus. Arrangøren, Lillevik Events hadde solgt 1000 billetter. Lillevik Events måtte avlyse denne konserten og refundere utgiftene til de som hadde bestilt billett. Konsertarrangøren reiste erstatningskrav mot Lillevik museum for det tapet de ble påført. Lillevik museum avviste kravet. Museet hevdet at det ikke er grunnlag for å kreve erstatning for slike tredjeparter som rammes av at deres kontraktspart blir skadet.

Drøft og avgjør de rettslige spørsmål som oppgaven reiser.

Skriv ditt svar her

Oppgaven reiser to tvister. Disse skal i det følgende behandles hver for seg.

Tvist 1: Peder Ås mot Lillevik museum.

Peder krever erstatning av museet for skadene han ble påført etter at Madonna-statuen falt på han.

Lillevik museum motsetter seg ansvar.

Den overordnede problemstillingen er om Peder kan kreve erstatning av museet, og hvor mye som eventuelt kan kreves.

Utgangspunktet i norsk rett er at en skade blir hos den som rammes.

Skal dette utgangspunktet fravikes, ved at det ytes erstatning, viser varig og samstemt høyesterettspraksis at dette forutsetter at det foreligger en erstatningsrelevant skade, et ansvarsgrunnlag, og årsakssammenheng mellom skaden og ansvarsgrunnlaget.

Peder er utsatt for et økonomisk tap i form av en personskade. Det fremgår forutsetningsvis av skadeerstatningsloven av 1969 (skl) at dette er en skadetype som er vernet av

erstatningsreglene.

Peder er følgelig utsatt for en erstatningsrelevant skade.

Det første spørsmålet er om det foreligger ansvarsgrunnlag for museet.

Foreligger det ansvarsgrunnlag for museet?

Peder hevder prinsipielt at museet må holdes ansvarlig ettersom de ansatte ved museet har opptrådt uforsvarlig.

Det er på det rene at organansvaret ikke er aktuelt i vår sak da det ikke dreier seg om svikt i lederfunksjoner jf. Rt-2015-475 (Haavind).

Det aktuelle ansvarsgrunnlaget å drøfte i herværende sak er dermed arbeidsgiveransvaret i skl. §2-1 hvorefter "arbeidsgiver" hefter på objektivt grunnlag for skade som voldes "forsettlig eller uaktsomt" av «arbeidstaker» «under utføring av arbeid eller verv for arbeidsgiver». Av skl. §2-1 nr.1 annet pkt. fremgår at ansvaret ikke omfatter skade som skyldes at arbeidstaker «går utenfor det som er rimelig å regne med».

Det er på det rene at museet er å anse som "arbeidsgiver" og at vaktmesteren er å regne som "arbeidstaker" jf. skl. §2-1 nr.1 jf. §2-1 nr.2 og nr.3.

Videre må det kunne fastslås at skaden voldes "under utføring av arbeid eller verv for arbeidsgiver" og at vaktmesteren ikke har gått "utenfor det som er rimelig å regne med" jf. skl. §2-1 nr.1.

Det er heller ingen tvil om at skaden ikke er voldt "forsettlig" som innebærer at det springende punkt er om vaktmesteren kan hevdes å ha voldt Peders skade "uaktsomt" jf. skl §2-1.

Ordlyden av uaktsomt gir anvisning på at det stilles krav om bebreidelse i tråd med den tradisjonelle erstatningsrettslige skyldreglen.

Dette bekreftes i forarbeidene, hvor det vises til at det skal foretas en vurdering av den alminnelige culpanormen jf. ot.prp.nr.48 (1965-1966) s. 78.

Kjernen i culpaansvaret er i rettspraksis formulert som om skadevolder «burde [...] handlet annerledes» jf. bl.a. HR-2017-1977-A (Hårføner) avsnitt 47.

Den presiserte problemstillingen er om vaktmesteren "burde handlet annerledes" jf. Hårføner.

Etter skl. §2-1 skal denne vurderingen ta hensyn til «om de krav skadelidte med rimelighet kan stille til virksomheten eller tjenesten er tilsidesatt».

I forarbeidene er det lagt til grunn at formuleringen tar sikte på at det må anvendes en mildere aktsomhetsnorm enn den som ellers følger av alminnelige erstatningsregler for enkelte former offentlig kontroll-, bistands- eller servicevirksomhet jf. ot.prp.nr.48 (1965-1966). Dette er også fulgt opp i rettspraksis jf. Rt-2000-253 (asfalt).

I vår sak er der imidlertid klart at det ikke dreier seg om slik virksomhet.

Selv om det ikke dreier seg om offentlig kontroll-, bistands- eller servicevirksomhet, følger det imidlertid av ordlyden og rettspraksis at «aktsomhetsnormen må tilpasses de krav skadelidte med rimelighet kan stille til virksomheten», og at «dette medfører at aktsomhetskravene må variere fra område til område» jf. Rt-2002-654 s.662.

I vår sak må det følgelig tas utgangspunkt i at det dreier seg om et museum hvor det vil befinne seg mange turister i alle aldre. Det må følgelig kunne stilles krav til at museet legger til rette for at turismen kan foregå under forsvarlige forhold, slik at risikoen for at gjestene påføres skade er så liten som mulig.

Vi går så over i den konkrete vurderingen av culpanormen, med andre ord hvorvidt vaktmesteren «burde handlet annerledes».

Hvorvidt skadevolder «burde handlet annerledes» beror etter høyesterettspraksis i første omgang på en objektiv helhetsvurdering av handlingens forsvarlighet i lys av en rekke momenter. Sentralt står bl.a. utenom-erstatningsrettslige atferdsnormer (HR-2019-318-A), handlingens skadeevne (HR-2017-1977-A), handlingsalternativer (Rt-2000-1991) og handlingens nytteverdi (Rt-2004-2015).

Det naturlige startpunkt for den objektive culpavurderingen er om skadevolder har forholdt seg i strid med utenom-erstatningsrettslige atferdsnormer jf. HR-2019-318-A (RIB)

I vår sak foreligger det ingen opplysninger som tilsier at vaktmesteren har handlet i strid med utenom-erstatningsrettslige atferdsnormer. Dette er imidlertid ikke tilstrekkelig til å utelukke at han har opptrådt uaktsomt jf. Rt-2002-1283 (Dam).

Det må videre ses hen til handlingens skadeevne – produktet av «risikoen for skade» og «omfanget av den potensielle skaden» jf. HR-2017-1977-A (Hårføner) avsnitt 47.

Når det gjelder risikoen - sannsynligheten - for skade i vår sak, må det for det første ses hen til at løsningen med plastbåndene kun var midlertidig, og at det allerede neste dag skulle komme håndverkere for å fikse statuen. Risikoen for skade har tilsynelatende vært kortvarig, som må tilsi at den ikke var særlig stor.

For øvrig var statuen holdt oppreist av plastbåndene, som tilsier at det i seg selv ikke var noen stor fare for at statuen skulle falle. Dessuten var det utplassert skilt som forbød klatring på ruinene. Dette minker risikoen for skade ytterligere, da dette oppfordrer gjestene til å holde seg unna statuetten.

På den andre siden kan det innvendes at det øker risikoen for skade at det er etterlatt en stige, og også utenfor åpningstiden. Dette øker sannsynligheten for at irriterte turister kunne komme til å ta av sikkerhetsbåndene på statuetten, som aktualiserer risikoen for skade ved at statuetten derved løsner. Dessuten var statuetten kun festet med tynne sikkerhetsbånd av plast, som tilsier at gjestene ikke uten videre vil forstå at det var risiko for at statuetten løsner dersom disse ble fjernet. Det må også tillegges vekt at ruinene av Lillevik-domen var en populær turistattraksjon, som tilsier at personer kunne befinne seg på området utenfor museets åpningstid.

Når det gjelder omfanget av de potensielle skadene, viser høyesterettspraksis at det må ses hen til den potensielle skadens art jf. HR-2017-1977-A (Hårføner). Det gjelder strenge aktsomhetskrav hvor det er risiko for alvorlig personskade jf. l.c. I vår sak gjelder risikoen nettopp personskader. Skulle statuetten falle sammen var det en risiko for at den kunne falle på gjester, som vil resultere i alvorlig personskade, noe vår sak er et eksempel på. Dersom

statuetten faller ville dette også naturligvis resultere i en kostbar tingsskade, da statuetten selv ville bli ødelagt.

Samlet sett må det etter dette legges til grunn at skadeevnen ved madonnastatuetten var stor. Risikoen gjelder alvorlige persons- og tingskader. Dette tilsier at det var uforsvarlig av vaktmesteren å ikke iverksette ytterligere sikringstiltak av statuetten, og følgelig at han "burde handlet annerledes".

Videre må det tillegges vekt hvor synbar skaderisikoen har vært for en alminnelig fornuftig person i skadevolders sted jf. Rt-1997-1081 (trampett). I denne forbindelse er det særlig relevant å se hen til hvilke berettigede forventninger skadevolder måtte kunne ha til omgivelsene, og til at skadelidte unngår den aktuelle risikoen jf. Rt-2002-1283 (dam) og Rt-1985-1011 (Hauketo).

Det var som sagt utplassert forbudsskilt om å klatre på ruinene. Dette tilsier at museet må kunne ha en berettiget forventning om at gjestene holder seg unna ruinene, og følgelig at risikoen for at kunder kunne finne på å ta av plastbåndene på madonnastatuetten ikke var synbar. Det må uansett kunne forventes at en voksen person skjønner at plastbåndene på statuetten er der av sikkerhetsmessige grunner. Dette kan følgelig tas til inntekt for at vaktmesteren ikke "burde handlet annerledes".

På den annen side gjaldt forbudet kun klatring på ruinene. Peder skjærte kun plastbåndene av statuetten, og forholdt seg derved i tråd med forbudet. Dessuten er culpanormen relativ, og skadelidtes berettigede forventninger til skadelidte må tilpasses hvem som tilhører den potensielle skadelidtegruppen jf. Rt-1988-1272. På et museum vil det kunne tenke seg å befinne seg barn, og risikoen for at disse kan finne på å klatre på ruinene er betydelig større enn for voksne. Særlig hvor det er en stige tilgjengelig. Dette tilsier at museet ikke kunne ha noen berettiget forventning om at kundene holder seg unna plastbåndene på statuetten, og at vaktmesteren "burde handlet annerledes".

Skal det pålegges ansvar etter culpanormen forutsetter dette imidlertid at skadevolder har hatt mulighet til å avverge skaden. jf. Rt-1958-833.

Forelå slike muligheter må det ses hen til i hvilken grad disse effektivt ville ha redusert eller hindret skaden, og om de var praktisk gjennomførbare jf. hhv. Rt-1980-1272 (vegskrent) og Rt-2000-1991 (alpinbakke I).

Generelt gjelder at det må stilles strengere krav til alternativ handling fra skadevolder, desto farligere den skadevoldende aktiviteten er sml. Rt-1959-1244 (Klepp-skytterlag).

Det er på det rene at vaktmesteren har hatt handlingsalternativ. Nærliggende ville særlig vært å utplassere en varsel om statuettens skjøre tilstand, og at det var viktig å holde god avstand. Et annet alternativ ville vært å utføre reparasjonen selv. At det forelå handlingsalternativer kan følgelig tas til inntekt for at vaktmesteren "burde handlet annerledes".

På den annen side er det tvilsomt hvor praktiske og effektive disse handlingsalternativene var. Ytterligere varsling vil nok vanskelig tenkes å ha redusert risikoen for skade i særlig grad da det fra før av var plassert forbud mot å klatre. Gjestene har altså, uten ytterligere varsling fra vaktmesteren, allerede oppfordring til å holde avstand til statuettene og ruinene.

Videre er det opplyst om at det ville kreve bistand av antikvarisk skolerte håndverkere til å reparere statuetten. Dette tilsier følgelig at det ikke var praktisk gjennomførbart for vaktmesteren å utføre reparasjonen på egenhånd. Disse forhold taler følgelig mot at han "burde handlet annerledes".

Dog kunne stigen vært fjernet, eller i det minste plassert på et område hvor gjestene ikke ville

hatt så enkel tilgang til den. Dette ville effektivt redusert risikoen for skade. Det var imidlertid museumsbestyreren som hadde bedt vaktmesteren om å la stigen stå, som må innebære at dette ikke kan tillegges avgjørende vekt i en vurdering av om vaktmesteren "burde handlet annerledes".

Som påpekt er det også av interesse å se hen til handlingens nytteverdi jf. Rt-2004-2015 (Høydehopp).

Handlingen var fornuftig. Den skulle redusere risikoen for at statuetten løsnet og påførte gjester skade. Dette kan tas til inntekt for at vaktmesteren "burde handlet annerledes".

Det som er drøftet hittil er om vaktmesteren objektivt sett «burde handlet annerledes».

Høyestettspraksis viser imidlertid at også skadelidtes subjektive forutsetninger etter omstendighetene kan tillegges betydning i vurderingen, og at disse kan medføre at det må oppstilles en lempeligere eller strengere aktsomhetsnorm jf. hhv. Rt-1964-966 og Rt-1997-1081 (trampett).

Skaden er i vår sak voldt av en vaktmester som må antas å ha særlig innsikt i hvilken risiko madonnastatuetten representerte. Vaktmesteren kan da ikke gis stort rom for feilvurderinger i vurderingen av skaderisikoen ved statuetten. Vaktmesterens subjektive forutsetninger tilsier følgelig at det var uforsvarlig å ikke foreta ytterligere sikringstiltak, og at vaktmesteren "burde handlet annerledes".

I helhetsvurderingen må det imidlertid legges avgjørende vekt på at plastbåndene innebar en meget midlertidig løsning, og at risikovinduet var lite. Av vesentlig betydning i helhetsvurderingen er det også at vaktmesteren har manglet effektive og praktiske handlingsalternativer: ytterligere varsling ville vanskelig i seg selv redusere risikoen i lys av forbudsskiltene som allerede var utplassert, han kunne ikke utføre reparasjonen på egenhånd, og han lot stigen stå i tråd med sjefens instruks.

Etter dette må det følgelig legges til grunn at vaktmesteren selv "ikke burde handlet annerledes", som innebærer at han heller ikke har opptrådt "uaktsomt" jf. skl. §2-1.

Hvorvidt arbeidsgiver kan holdes ansvarlig beror imidlertid som sagt på hvorvidt «de krav skadelidte med rimelighet kan stille til virksomheten eller tjenesten er tilsidesatt» jf. skl §2-1.

Etter ot.prp.nr.48 (1965-1966) s.79 og bl.a. Rt-2012-146 innebærer dette at arbeidsgiver også kan holdes ansvarlig for kumulative feil.

Det må følgelig være adgang til å trekke inn museumsbestyrerens atferd i vurderingen. Spørsmålet er dermed om vaktmesterens atferd kumulert med museumsbestyrerens atferd innebærer at «de krav [Peder] med rimelighet kan stille til virksomheten eller tjenesten er tilsidesatt» jf. skl §2-1.

Det må i denne forbindelse særlig ses hen til museumbestyrerens instruks om å la stigen stå igjen. Skadeevnen ved denne beslutningen må hevdes å være stor. Det skaper en risiko for at gjester - i hovedsak barn og ungdom - kan klatre opp mot ruinene. Dette øker risikoen for at det oppstår alvorlig personskade.

Museumsbestyreren må dessuten antas å ha hatt handlingsalternativer, da han kunne bedt vaktmesteren om å flytte stigen. Dette ville effektivt ha redusert risikoen for skade, og må

dessuten anses som praktisk gjennomførbart. Vaktmesterne kunne så hentet stigen selv påfølgende morgen.

I lys av at det må kunne kreves av museet at det legges til rette for trygg turisme jf. ovenfor, kan det ikke være tvilsomt at vaktmesterens atferd og museumsbestyrerens atferd må sett i sammenheng innebære at «de krav [Peder] med rimelighet kan stille til virksomheten eller tjenesten er tilsidesatt» jf. skl §2-1.

Museet må følgelig holdes ansvarlige etter arbeidsgiveransvaret i skl. §2-1.

Det anføres imidlertid av museet at ansvaret må falle bort da det er Peders uforsvarlige opptreden som er den sentrale årsak til skaden.

Dette kan forstås som en henvisning til den ulovfestede læren om aksept av risiko, hvoretter "aksept av risiko fra skadelidtes side kan føre til at skadevolder ikke er ansvarlig" jf. HR-2018-403-A (Ridesenter).

Læren om aksept av risiko er imidlertid en snever unntaksregel som må anvendes med tilbakeholdenhet da skadevolder uansett vil kunne få sitt ansvar redusert eller bortfalt i medhold av den alminnelige medvirkningsregelen i skl. §5-1. For øvrig har aksept av risiko-synspunkter sjeldent fått gjennomslag i rettspraksis ved alvorlige personskader jf. HR-2018-403-A (ridesenter) avsnitt 60.

Det synes etter dette lite naturlig å anvende læren om aksept av risiko i vår sak. Peders atferd vil dog vektlegges i forbindelse med vurderingen av skl. §5-1 nedenfor.

Det foreligger følgelig ansvarsgrunnlag for museet etter skl §2-1.

Subsidiært tas det stilling til Peders subsidiære anførsel om at museet må holdes ansvarlige etter det ulovfestede objektive ansvaret.

Det ulovfestede objektive ansvaret er utviklet gjennom varig høyesterettspraksis, og ansvarsgrunnlagets rekkevidde må fastlegges i tråd med denne praksisen jf. Rt-2003-1546 (Røyk-dommen).

Skal det være grunnlag for ulovfestet objektivt ansvar forutsetter dette for det første at det dreier seg om en risiko som er «stadig, typisk og ekstraordinær» jf. HR-2019-52-A (spinning) avsnitt 35.

For det andre må det foretas en «helhetsvurdering av hvem som er nærmest å bære den økonomiske risikoen» jf. spinning avsnitt 36. Som det fremheves i dommen, blir denne helhetsvurderingen først aktuell hvis det foreligger en slik risiko som nettopp nevnt ovenfor.

I vår sak må det følgelig først tas stilling til hvorvidt stenstatuettene i vestveggen utgjorde en «stadig, typisk og ekstraordinær» skaderisiko jf. Spinning.

Først vurderes om statuettene utgjorde en «ekstraordinær risiko», da det er dette vilkåret som står særlig sentralt i rettspraksis jf. Spinning.

Ordlyden tilsier at det kreves at det dreier seg om en skaderisiko som ligger langt utenom den dagligdagse skaderisikoen.

I høyesterettspraksis er kravet forstått slik at det må dreie seg om en «risiko som er vesentlig større enn den man generelt møter i samfunnet – det man gjerne kaller dagliglivets risiko» jf. Rt-1991-1303 (gulvluke) s.1306. I dommen utdypes på samme side at «det som skal vurderes er risikoens skadeevne – produktet av sannsynligheten for skade og mulig skadeomfang».

Det må understekes at det ikke er den generelle risikoen ved virksomheten som er relevant, men at skadeevnen «skal vurderes i relasjon til det forhold som utløste skaden» jf. Rt-2009-1237 (Nordsjødykker) avsnitt 65. I vår sak er det altså risikoen knyttet til ruinene ved vestveggen som må vurderes, nærmere bestemt sannsynligheten for skade og mulig skadeomfang ved at ruinene faller ut.

Når det gjelder sannsynligheten må det påpekes at det ikke finnes opplysninger om lignende ulykker tidligere. Dette kan tilsi at risikoen for skade er liten.

På den annen side må det påpekes at vestveggen var fra middelalderen, og store deler av kirken allerede hadde falt sammen. Dette kan tilsi at det er en generell risiko for at ruiner løsner. Videre må det, som anført av Peder, vektlegges at statuettene var tunge, og dårlig utsatt for vær og vind. Det kunne også befinne seg mange mennesker langs vestveggen, som øker risikoen for skade.

Når det gjelder mulig skadeomfang er det på det rene at det ville kunne resultere i alvorlig personskade dersom ruinene faller ut av veggen, særlig i lys av ruinenes størrelse og tyngde, og de mange turistene. Peders skader i vår sak er et eksempel på at ruinene kunne volde betydelige personskader.

Risikoen for at ruiner kunne falle ut av vestveggen var altså til stede, og dette var egnet til å lede til alvorlige personskader. Dette tilsier at ruinene i vestveggen representerte en stor skadeevne, som er et argument for at det dreier seg om en "ekstraordinær risiko".

At skadeevnen er stor er imidlertid ikke tilstrekkelig for å konstatere objektivt ansvar: den må som sagt vesentlig overstige den dagligdagse jf. gulvluke-dommen.

Det er i denne forbindelse risikoen man generelt møter på i hverdagen som er avgjørende jf. Spinning avsnitt 35

Det kan ikke være tvilsomt at skadeevnen ved vestveggen vesentlig overstiger den dagligdagse. Selv om skadefrekvensen ved vestveggen ikke er større enn skadefrekvensen ved en rekke andre hverdagslige aktiviteter, er det på det rene at det potensielle skadeomfanget vesentlig ved vestveggen overstiger det potensielle skadeomfanget ved andre alminnelige risikomomenter i samfunnet.

Sammenlignes risikoen for skade ved vestveggen med risikoen for skade ved snøskred, understreker dette at vestveggen må anses å utgjøre en risiko som vesentlig overstiger den dagligdagse. Snøskred må i seg selv anses som en risiko som ligger langt over den risikoen man ellers møter på i samfunnet, da særlig på grunn av det potensielle skadeomfanget ved snøskred er ekstraordinært stort.

I likhet med snøskred er det potensielle skadeomfanget ved at steiner faller ut meget stort. Dessuten synes sannsynligheten for skade ved vestveggen også å være større enn ved snøskred, da snøskredene ofte skjer i farlige områder hvor det befinner seg lite med folk. Vestveggen var imidlertid en turistattraksjon, hvor det til enhver tid vil være personer som kan komme til skade ved at en stein løsner.

At skadeevnen ved vestveggen må anses å vesentlig overstige den dagligdagse trekker sterkt i retning av at det dreier seg om en risiko som må anses "ekstraordinær".

Rettspraksis viser imidlertid at det også må vektlegges i vurderingen om risikoen har vært påregnelig for skadelidte jf. Rt-2003-1546 (Røyk-dommen).

I vår sak er det Peder selv som tar av plastbåndene på statuetten. Det må da anses som påregnelig at statuetten kunne falle ut. Dette kan tas til inntekt for at risikoen ikke anses "ekstraordinær".

Imidlertid viser rettspraksis at påregnelighetsmomentet sjeldent tillegges stor selvstendig betydning hvor det for øvrig dreier seg om en risiko som vesentlig overstiger dagliglivets. Avgjørende i nærværende sak må følgelig være at risikoen for skade ved at steiner løsner fra vestveggen, er en risiko som "vesentlig overstiger den man ellers møter på i dagliglivet" jf. gulvluke-dommen. Etter dette må det legges til grunn at vestveggen representerte en "ekstraordinær risiko".

Spørsmålet blir dermed om risikoen for at steiner løsner fra vestveggen er «stadig» jf. Spinning.

Dette tilsier at skaderisikoen ved virksomheten eller innretningen må være varig og kontinuerlig.

I høyesterettspraksis er kravet forstått slik at «skadesituasjonen ikke må ha karakter av sporadiske, innbyrdes uavhengige enkeltfenomener, men må fremtre som erfaringsmessig uungåelige konsekvenser av en stadig virksomhet eller innretning» jf. Rt-1948-719.

I vår sak må det være tilstrekkelig å påpeke at vestveggens gamle alder tilsier at den var i en skjør stand, som tilsier at risikoen for at steiner faller ut fra veggen er vedvarende mens veggen står oppreist. Skadesituasjonen i vår sak - at madonnastatuetten løsnet og falt på Peder - må følgelig anses som en erfaringsmessig uungåelig konsekvens av en stadig innretning, slik dette omtales i praksis.

Risikoen for at steiner løsner fra vestveggen er følgelig «stadig».

Spørsmålet blir da om risikoen også var «typisk» jf. spinning-dommen.

Etter alminnelig språkbruk må dette kravet forstås slik at risikoen må være vanlig for den aktuelle virksomhet eller innretning.

I høyesterettspraksis legges det til grunn at det for det første kreves at risikoen er karakteristisk for virksomheten eller innretningen jf. Rt-1983-1052 (Gol-bygg). For det andre må risikoen ved virksomheten eller innretningen være særegen, som innebærer at det ikke kan dreie seg om en risiko man møter på mange andre steder i samfunnet jf. Rt-1939-766 (Gesims).

Museet hevder at fallne madonnaer ikke var en typisk risiko forbundet med museets virksomhet. Dette kan isolert sett tilsi at skaderisikoen i vår sak ikke har vært typisk.

På den annen side viser høyesterettspraksis at risikoen ikke nødvendigvis trenger å være typisk for virksomheten i sin helhet, men at det er tilstrekkelig at den er typisk for den konkrete innretningen. Dette fremgår eksempelvis av den Rt-1970-1192 hvor spørsmålet var om et hjelpefengsel var ansvarlige for skadene en epileptiker ble påført under et anfall i fengselet, da han kom borti en varmeradiator i i fengselscellen. Spørsmålet ble besvart bekreftende, og det

avgjørende var at risikoen for å forbrenne seg var typisk for radiatorer, selv om dette ikke var typisk for hjelpefengselets virksomhet.

Overført til vår sak er det altså avgjørende om det anses som en typisk risiko ved vestveggen at steiner faller ut. Dette må besvares bekreftende. Det er karakteristisk for en meget gammel steinvegg at ruiner og steiner kan løsne. Det er klarligvis også en særegen risiko, som man ikke utsettes for ofte ellers i samfunnet.

Risikoen for at steiner skulle løsne fra vestveggen er dermed "typisk".

Risikoen for at steiner skulle løsne fra vestveggen mer følgelig en risiko som er «stadig, typisk og ekstraordinær» jf. HR-2019-52-A (spinning) avsnitt 35.

Det må dermed foretas en «helhetsvurdering av hvem som er nærmest til å bære den økonomiske risikoen» av av at steinene faller ut jf. Spinning.

I denne vurderingen viser høyesterettspraksis at det særlig må legges vekt hensynene som bærer det ulovfestede objektive ansvaret jf. Rt-2001-1646. Følgelig må det ses hen til interessehensyn (Rt-1978-482), pulveriseringshensyn (Rt-1978-521), prevensjonshensyn (Rt-1969-109) og rimelighetshensyn (Rt-1975-1981).

På den ene siden er det klart at interessehensyn tilsier at museet må bære risikoen. Museet får økonomisk fortjeneste av vestveggen, ved at det tiltrekker flere turister.

Videre i denne retning trekker pulveriseringshensyn. Museet var nemlig forsikret. Peder var på sin side ikke forsikret, og høyesterettspraksis viser at manglende forsikring på skadelidtes side er et argument for objektivt ansvar jf. Rt-1972-965 (mønepanne).

På den andre siden tilsier prevensjonshensyn at museet ikke kan holdes ansvarlig. Museet hadde allerede rutiner for sikkerhetstiltak, og førte fra før tilsyn med statuettene. Det er altså lite sannsynlig at ansvar vil bidra til å forebygge skader noe ytterligere i fremtiden.

Rimelighetshensyn kan også tas til inntekt for at museet ikke kan holdes ansvarlig. Det ulovfestede objektive ansvaret har tradisjonelt vært et ansvar for "farlig bedrift" jf. Rt-2003-1546 (røyk). Det er fortsatt dette som utgjør kjernen i ansvarsgrunnlaget. Å tilkjenne ansvar i vår sak vil dermed kunne innebære en ikke uvesentlig utvidelse av ansvarets virkeområde, og dette kan tale mot ansvar for museet i vår sak.

Det må også påpekes at rettspraksis viser at det er grunn til å være tilbakeholden ved å holde påstått skadevolder ansvarlig på objektivt grunnlag hvor det også er grunnlag for skyldansvar jf. Rt-1991-1303 (gulvluke) (mindretallet).

På den annen side viser rettspraksis at skadevolder tidligere er holdt ansvarlig på objektivt grunnlag også hvor risikoen gjaldt fare ved bygning, som i vår sak. Illustrerende er mønepanne-dommen i Rt-1972-965 hvor eier av en bygning ble holdt ansvarlig etter at en mønepanne på bygningens tak falt ned på en forbipasserende. Dette kan tilsi at det ikke vil innebære noen utvidelse av ansvaret, om museet holdes ansvarlig for at ruinene i vestveggen løsner.

I helhetsvurderingen må det tillegges avgjørende vekt at det er museet som har fordelene av vestveggen, og at de også har forsikring som dekker en stor del av tapet. Det må på denne bakgrunn legges til grunn at museet er "nærmest til å bære den økonomiske risikoen" av av at steinene faller ut jf. Spinning.

Museet kan følgelig holdes ansvarlig på ulovfestet objektivt grunnlag.

Foreligger det årsakssammenheng mellom skaden og museets ansvarsbetingende forhold?

Utgangspunktet i norsk rett er at det foreligger årsakssammenheng hvor en skadeårsak har vært en «nødvendig betingelse» for skaden (betingelseslæren) jf. Rt-1992-64 (p-pille II) s.69.

Det er ikke tvilsomt at museets ansvarsbetingende forhold har var en "nødvendig betingelse" for Peders skader jf. p-pille II.

Det er for øvrig verken omstridt eller tvilsomt at det ikke er anledning til å foreta noen avgrensning av ansvaret etter uvesentlighets- eller adekvanslæren jf. hhv. Rt-1992-64 (p-pille II) og Rt-2007-172 (Schizofreni).

Det foreligger altså årsakssammenheng mellom Peders skade og museets ansvarsbetingende forhold.

Erstatningsutmålingen - Kan museets ansvar falle bort eller reduseres?

De tre kumulative vilkårene for erstatning er altså oppfylt for Peder.

Utgangspunktet er dermed at Peder kan kreve full erstatning for sitt økonomiske tap jf. skl. §3-1.

Da utmålingen på inntektstapet på 3 millioner ikke bestrides, tas det ikke stilling til om Peder har oppfylt sin tapsbegrensningsplikt etter skl. §3-1 annet ledd.

Museet anfører imidlertid som sagt at ansvaret må falle bort eller reduseres på grunn av Peders atferd.

Dette er en henvisning til skl. §5-1 hvorefter erstatningen "kan" «settes ned eller falle bort» dersom «direkte skadelidte» har «medvirket» til skaden ved «egen skyld».

Det er på det rene at Peder anses som "direkte skadelidte" jf. skl. §5-1.

Første spørsmål er om Peder har utvist "egen skyld" jf. skl §5-1.

Ordlyden må naturlig forstås som en henvisning til det tradisjonelle erstatningsrettslige skyldbegrep (culpanormen) som stiller krav om bebreidelse jf. også Rt-2015-606.

Den presiserte problemstillingen blir uansett, her som for museet, om Peder «burde handlet annerledes» sml. HR-2017-1977-A (Hårføner) avsnitt 47.

Hvorvidt skadelidte har opptrådt culpøst beror ellers etter høyesterettspraksis på en helhetsvurdering i lys av flere av de samme momentene som gjør seg gjeldende på i culpavurderingen på skadevoldersiden.

I Rt-2000-1991 (alpinbakke I), hvor alpinkjører ble ansett å ha medvirket ved egen skyld til skade som følge av fall i alpinbakke, ble det lagt særlig vekt på kjøringens skadeevne, og risikoens synbarhet for skadelidte.

Det må være klart at sannsynligheten for skade ved å ta av plastbåndene må anses som stor, da plastbåndene var det eneste som holdt statuetten på plass. Videre var omfanget av de potensielle skadene ved å ta av plastbåndene utvilsomt stort. Dette taler for at det var uforsvarlig å fjerne plastbåndene, og at Peder "burde handlet annerledes".

På den andre siden kan det være tvilsomt hvor synbar risikoen for at statuetten skulle løsne var. Statuetten var kun sikret med tynne plastikk-bånd. Et slikt lite omfattende sikringstiltak tilsier at det for Peder var synbart at statuetten kunne ha visse mangler, men ikke at det var løsningsfare. Dette kan tas til inntekt for at Peder ikke "burde handlet annerledes".

Imidlertid er hvite og røde sikkerhetsbånd uansett et signal om at man bør utvise forsiktighet. Det er allment kjent at slike bånd brukes til å varsle om farlige områder og innretninger. Det må altså ha vært synbart for Peder at det kunne lede til skade å fjerne båndene, og dette taler for at han "burde handlet annerledes".

Det er videre på det rene at Peder ikke på noen måte var tvunget til å fjerne sikkerhetsbåndene. Han har åpenbart hatt handlingsalternativer. Fjerningen av båndene hadde heller ikke noe fornuftig eller aktverdig formål. De ble fjernet for at Peder skulle ta et bilde. Det kan etter dette ikke være tvilsomt at Peder "burde handlet annerledes".

Peder har følgelig utvist "egen skyld" jf. skl. §5-1.

Spørsmålet er så om Peder har "medvirket" jf. skl. §5-1.

Ordlyden gir anvisning på at det må være faktisk og rettslig årsakssammenheng mellom skaden og skadelidtes skyld.

En slik forståelse legges også til grunn i høyesterettspraksis jf. Rt-2015-606.

Det er ikke tvilsomt at Peders fjerning av båndene var en "nødvendig betingelse" for hans skader i tråd med p-pille-dommen i Rt-1992-64.

Det er åpenbart at det heller ikke er adgang for noen avgrensning av årsakssammenhengen etter uvesentlighets- eller adekvanslæren.

Peder har følgelig "medvirket" til sin egen skade jf. skl. §5-1.

Når skadelidte har «medvirket» ved «egen skyld» fremgår det av skl §5-1 at erstatningen «kan» "settes ned eller falle bort" for så vidt det er «rimelig» under hensyn til «atferden» og «dens betydning for skaden skjedde», «omfanget av skaden», og «forholdene ellers».

Ordlyden gir anvisning på at det skal foretas en helhetlig vurdering av ulike forhold som gjør seg gjeldende i saken. Dette fremgår også av rettspraksis jf. HR-2018-872-A.

Når det gjelder momentet «atferden» er dette naturlig å forstå som en henvisning til graden av skyld, og etisk klander på skadevolder-, og skadelidersiden.

Det kan ikke være tvilsomt at graden av skyld og etisk klander er klart størst på Peders side. Han har utsatt seg selv for en synbar risiko som han med enkelthet kunne unngått, og hans atferd har ikke hatt noe fornuftig formål. Dette taler følgelig med tyngde for at det er "rimelig" at erstatningen hans "settes ned eller faller bort".

Videre må det ses hen til atferdens «betydning for at skaden skjedde» jf. skl. §5-1.

Dette tilsier etter alminnelig språkbruk at det må ses hen skyldgradens årsaksbidrag til skaden.

Her kan det for det første påpekes at det var stigen som muliggjorde at statuetten falt. Imidlertid er det Peder selv som er den utløsende årsaksfaktoren, da han selv fjerner plastbåndet. Peder har følgelig vært mest vesentlig i årsaksbildet, og dette trekker videre i retning av at erstatningen hans "settes ned eller faller bort" jf. skl. §5-1.

Momentet "skadens omfang" synes ikke å gjøre seg gjeldende med noen særlig tyngde ut fra opplysningene i faktum.

Avslutningsvis må det dog legges vekt på «forholdene ellers» jf. skl. §5-1.

Ordlyden åpner for at det må kunne legges vekt på sosiale forhold og pulveriseringsmuligheter.

At «forholdene ellers» åpner for å legge vekt på pulveriseringshensyn legges og til grunn i forarbeidene, hvor det uttales at det vil være relevant i vurderingen om det foreligger ansvarsforsikring på skadevolders side jf. ot.prp.nr.75 (1983-1984) s.64. Dette er også lagt til grunn i rettspraksis jf. Rt-2005-1714.

Det fremheves imidlertid også i forarbeidene at hvor skadevolder har utvist uaktsomhet, "må det tillegges særlig vekt i skadelidtes favør at skadelidte har et objektivt ansvar" jf. ot.prp.nr.75 (1983-1984) s. 64. Dette utgjør altså et argument i vår sak for at

I vår sak har det altså betydning at museet har forsikring. Dessuten hefter museet både på uaktsomhetsgrunnlag, og på objektivt grunnlag. Disse forhold taler følgelig for at det er "rimelig" at erstatningen "settes ned eller faller bort" jf. skl. §5-1.

I helhetsvurderingen må det imidlertid legges avgjørende vekt på at Peder i stor grad må kunne bebreides for å ha kommet til skade, og at han har vært mest vesentlig i årsaksbildet. Vekten av museets forsikring svekkes av at forsikringen ikke dekker hele ansvaret.

På bakgrunn av den foregående drøftelse finnes det "rimelig" at erstatningsansvaret settes ned med 1/2 jf. skl. §5-1.

Museet anfører videre at ansvaret må lempes.

Etter den alminnelige lempingsreglen i skl §5-2 «kan» ansvaret lempes dersom retten finner at ansvaret virker «urimelig tyngende» for skadevolder.

Spørsmålet er om ansvar vil virke "urimelig tyngende" for museet jf. skl. §5-2.

Ordlyden tilsier at det dreier seg om en snever unntaksregel fra det grunnleggende prinsippet om full erstatning i skl. §3-1. Dette legges også til grunn i ot.prp.nr.75 (1983-1984) s. 66 og i Rt-1997-833 (skalle).

I urimelighetsvurderingen skal for det første "skadens størrelse" holdes opp mot "den ansvarliges økonomiske bæreevne" jf. skl §5-2.

I ot.prp.nr.75 (1983-1984) s. 65 presiseres at hva som anses «urimelig» for skadevolder beror på det som finnes «rimelig» for skadelidte.

I Rt-1997-833 (skalle) legges til grunn at det ut fra kompensasjonshensyn må være riktig å lempe ansvaret hvor dette er nødvendig for å sikre at skadevolder faktisk har evne til å yte erstatning.

I vår sak er Peders tap meget i utgangspunktet meget stort (3 millioner). Dette tilsier at det ikke vil gå ut over hans behovsdekning i særlig grad om ansvaret lempes. Videre er det på det rene at ansvar vil virke ruinerende for museet.

På den annen side er ansvaret allerede avkortet til halvparten. Dette tilsier at ytterligere avkortning vil kunne gå ut over Peders behovsdekning, og dessuten at ansvar ikke vil virke like ruinerende for museet. Dette taler følgelig. "Skadens størrelse" og museets "økonomiske bæreevne" taler således mot at ansvar virker "urimelig tyngende" i vår sak jf. skl. §5-2.

Videre skal det etter skl. §5-2 legges vekt på «foreliggende forsikringer» og «forsikringsmuligheter».

Ordlyden tilsier at det må legges vekt på pulveriseringshensyn.

I forarbeidene og rettspraksis presiseres at ansvar sjeldent vil virke "urimelig tyngende" hvor skadevolder har ansvarsforsikring som dekker skaden jf. HR-2017-958-A avsnitt 44.

Museet har ansvarsforsikring som dekker halve Peders inntektstap. Etter reduksjonen etter skl §5-1, dekker således forsikringen til museet hele det gjenstående tapet. Dette taler da med tyngde mot ytterligere redusering av erstatningssummen, og at ansvar ikke er "urimelig tyngende" for museet jf. skl. §5-2.

Videre må det ses hen til "skyldforhold" jf. skl. §5-2, som tilsier at det skal legges vekt på partenes skyldgrad.

I forarbeidene vises det til at dersom skaden er voldt ved «forsett eller grov uaktsomhet» vil dette være et moment som taler mot lemping av ansvaret jf. ot.prp.nr.75 (1983-1984) s. 66.

I vår sak kan det neppe hevdes at museet har utvist grov uaktsomhet.

Peder har på sin side utvist betydelig høyere grad uaktsomhet. Skyld på skadelidtes side hører imidlertid mest naturlig hjemme i vurderingen av medvirkningsasvar, og tillegges sjeldent vekt i vurderingen etter skl §5-2 sml. Rt-2013-116 avsnitt 73.

"Forholdene ellers" åpner opp for at det også må kunne vektlegges andre forhold en de som er drøftet i det foregående.

I rettspraksis er det i denne forbindelse bl.a. lagt vekt på om skaden voldes i profesjonell sammenheng. Terskelen for lemping er da normalt høyere enn ellers jf. Rt-1993-1399.

At skaden voldes av museet i profesjonell sammenheng, kan således tilsa at ansvar ikke vil virke "urimelig tyngende" for dem jf. skl. §5-2.

Oppsummert tilsier altså hensynet til at Peder skal få tilstrekkelig behovsdekning at det ikke foretas lemping av ansvaret. Museet har dessuten forsikring som dekker det resterende av Peders tap, og er en profesjonell aktør som må vurderes strengt. Det må også understrekes at skl §5-2 som nevnt er ment å være en snever unntaksregel, og at den stadige vektleggingen av kompensasjonshensyn i rettspraksis tilsier at lemping kun er aktuelt ved de

ekstraordinært store summer jf. Rt-2011-769. Et tap på 1,5 millioner, utgjør klarligvis ingen slik sum.

Etter en helhetsvurdering legges det etter dette til grunn at ansvar ikke vil virke "urimelig tyngende" for museet jf. skl §5-2.

Det er for øvrig på det rene at det ikke er grunnlag til å lempe ansvaret etter særreglen i skl §5-2 annet pkt, da dette anses som et enda snevrere unntak fra skl §§3-1 og 4-1 jf. ot.prp.nr.75 (1983-1984) s. 66.

Museet får følgelig ikke medhold i at ansvaret må lempes.

Konklusjon

Konklusjonen på den overordnede problemstillingen er at Peder kan kreve erstatning av Lillevik museum, men at erstatningssummen reduseres med 1/2.

Tvist 2: Lillevik Events (LE) mot Lillevik museum

LE krever erstatning for tap de ble påført etter at de måtte avlyse en konsert hvor Peder skulle opptre.

Museet motsetter seg LE sitt krav.

Den overordnede problemstillingen er om LE kan kreve erstatning av Lillevik museum.

For at LE skal få medhold i sitt krav forutsetter dette at de alminnelige erstatningsvilkårene om erstatningsrelevant skade, ansvarsgrunnlag og årsakssammenheng er oppfylt.

Det anses imidlertid også som et selvstendig erstatningsrettslig vilkår at "interessen som kreves erstattet har et erstatningsrettslig vern" jf. HR-2017-2352-A. Det er dette som er det omtvistede punkt i nærværende sak.

Det er imidlertid grunn til å presisere at "spørsmålet om interessevern - i hvertfall på [tredjepartsskadenes] område - henger nært sammen med adekvansspørsmålet og spørsmålet om ansvarsgrunnlag" jf. HR-2020-312-A (arkitekt) avsnitt 46.

Det kan følgelig være en smakssak om interessevern behandles som et selvstendig erstatningsrettslig vilkår, eller om dette vurderes i forbindelse med ansvarsgrunnlag eller adekvans. I nærværende sak finnes det hensiktsmessig å behandle dette som et selvstendig vilkår.

Det klare utgangspunktet er at det "som hovedregel bare er den direkte skadelidte som kan kreve erstatning" jf. Rt-2010-1153 (avsnitt 37).

Utgangspunktet er således at tredjepartskader, slik som LE sitt inntektstap, ikke er vernet av erstatningsreglene.

I Høyesterett har man imidlertid åpnet opp for erstatning for tredjepartsskader hvor tapet gjelder en "konkret og nærliggende interesse" hvor det også må foretas en rimelighetsvurdering av "hvem som bør bære risikoen for tapet" jf. Rt-2000-1756 (arbeidsgiveravgift).

Det må påpekes at det "etter norsk rettspraksis skal mykje til for at eit tredjemannstap har skadebotsrettslig vern" jf. Rt-2010-24 (Hanekleiv) avsnitt 50. Dommen gjaldt til forskjell fra vår

sak tredjemannskade som følge av tingsskade, men uttalelsene må anses som retningsgivende for tredjepartsskaders erstatningsvern i alminnelighet.

Etter dette går vi så over i den konkrete vurderingen av om LE sitt inntektstap kan hevdes å gjelde en "konkret og nærliggende interesse" jf. Rt-2000-1756 (arbeidsgiveravgift).

Rt-1973-1268 (flymanøver) er retningsgivende for vurderingen som må fortas. Dommen gjaldt spørsmål om staten kunne holdes ansvarlig for en ørrettoppdretters tap etter at et militærfly hadde brutt en kraftledning som oppdretteren fikk sin strømtilførsel av. Dette ble besvart benektende i lys av at det dreide seg om en skadevirkning "som følge av en kontraktmessig tilknytning som [kunne] varriere med tid og sted", som også ville ligge "helt utenfor hva en skadevolder kan ha kunnskap og oversikt over" (s. 1272). Dessuten ble det lagt vekt på ansvar for staten ville skape en risiko for senere ruinerende søksmål (flodbølgeargumentet).

Flymanøver-dommen gjaldt imidlertid en tingsskade, og ikke personskade som vår sak. Rt-2000-1756 viser dog at den også har overføringsverdi til tilfeller som gjelder tredjepartsvirkninger av personskade.

Slik som i flymanøver-dommen er LE sitt tap en følge av en kontraktmessig tilknytning. Videre må det vektlegges at museet, og vestveggen, er en berømt turistattraksjon det til enhver tid vil befinne seg mange mennesker. LE sin skadevirkning må følgelig anses som en skadevirkning som ligger utenfor det museet kan ha kunnskap og oversikt over. Dessuten vil ansvar for museet åpne for ruinerende søksmål fra tredjeparter ved fremtidige ulykker. Dette taler altså med tyngde mot at tapet til LE gjelder en "konkret og nærliggende interesse", og dette tilsier at tapet ikke er erstatningsrettslig vernet.

Imidlertid må det som nevnt også foretas en rimelighetsvurdering av "hvem som bør bære risikoen for tapet" jf. Rt-2000-1756 (arbeidsgiveravgift).

I denne forbindelse legger Høyesterett ofte vekt på om tredjeparten har hatt muligheten til å kontrollere en eventuell skadesituasjon, og ta forholdsregler for at tredjepartsskaden reduseres så mye som mulig jf. Rt-1973-1268 (flymanøver) og Rt-2000-1756 (arbeidsgiveravgift).

I vår sak kan det hevdes at LE ikke har hatt slike kontrollmuligheter. Folk drar på konsert basert på artisten som opptrer, og skades artisten vil arrangøren således ikke ha noen mulighet til å erstatte vedkommende. Risikobetraktninger kan således tilsi at LE sitt tap må ha erstatningsrettslig vern.

Det legges imidlertid avgjørende vekt på at LE sitt tap ikke fremstår som "konkret og nærliggende" og at ansvar vil kunne utsette museet for ruinerende søksmål i fremtiden.

Det legges dermed til grunn at LE sitt inntektstap ikke har erstatningsrettslig vern, som utelukker at det kan kreves erstatning jf. HR-2017-2352-A

Konklusjonen er følgelig at LE ikke kan kreve erstatning av Lillevik museum

